

REGNSKOG OMVANDLAS TILL PLANTAGE

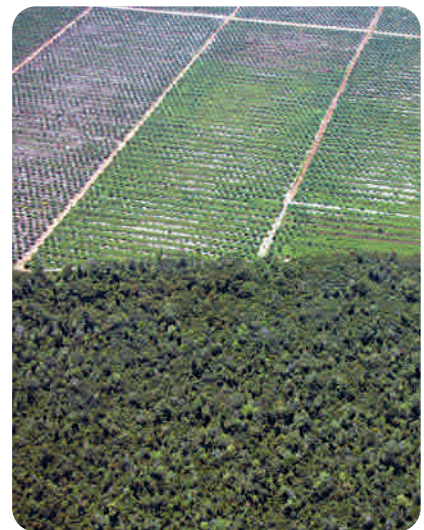
Många varor vi köper innehåller produkter som utvinns från regnskogarna. Stora områden med regnskog bränns ned och skövlas för att ge plats för plantager (odlingar). Ett exempel är plantager med oljepalmer.

Skövling

Plantering

Plantage

25

Resonera om olika konsekvenser av att regnskog ersätts med oljepalmsplantager. Utgå från perspektiven i rutan.

Människa – Natur
Lokalt – Globalt

Människa – Natur
Lokalt – Globalt

Uppgift 25

Formulering av uppgiften

Resonera om olika konsekvenser av att regnskog ersätts med oljepalmsplantager. Utgå från perspektiven i rutan. (Människa - Natur, Lokalt - Globalt.)

Del av kunskapskravet som bedömningen utgår ifrån

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur, och visar det genom att föra **enkla och till viss del/ utvecklade och relativt väl/ välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av befolkningsfördelning, migration, klimat, vegetation och klimatförändringar i olika delar av världen.

Aspekter som ska bedömas

- I vilken utsträckning eleven tar upp olika konsekvenser av att regnskog ersätts med oljepalmsplantager.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller orsakssamband/orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel.
- I vilken utsträckning elevens resonemang utgår från olika perspektiv.

Progressionen i uppgiften

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Eleven tar upp en relevant konsekvens av att regnskog ersätts med oljepalmsplantager.	Eleven tar upp olika relevanta konsekvenser av att regnskog ersätts med oljepalmsplantager.	Eleven tar upp olika relevanta konsekvenser av att regnskog ersätts med oljepalmsplantager.
Elevens resonemang innehåller ett orsakssamband . Exempel på ett orsakssamband: <i>Om regnskog huggs ned kommer många ovanliga växter och djur utrotas.</i>	Elevens resonemang innehåller ett orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel. Exempel på ett orsakssamband förtydligas: <i>Det kommer leda till en mer artfattig miljö där det blir svårare för olika djur att leva vilket gör att vissa kanske utrotas helt.</i>	Elevens resonemang innehåller flera orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel. Exempel på ett orsakssamband förtydligas: se C.
Elevens resonemang utgår från ett perspektiv , t.ex. konsekvenser för naturen.	Elevens resonemang utgår från olika perspektiv , t.ex. konsekvenser för människor och natur.	Elevens resonemang utgår från flera olika perspektiv , t.ex. konsekvenser för både människor och natur såväl lokalt som globalt.

Relevanta konsekvenser kan handla om

- Djur och växters livsmiljöer försvinner vilket kan leda till minskad biologisk mångfald.
- Ökad koldioxidhalt i atmosfären eftersom regnskog binder koldioxid.
- Naturen (mark/vatten) förorenas av bekämpningsmedel som används på plantagerna. Människor, djur eller växter kan ta skada.
- Ursprungsbefolkning förlorar sina livsmiljöer.

- Risken för jorderosion ökar när regnskog avverkas (trädens lövverk dämpar tropiskt regn, trädens rotsystem binder jorden).
- Förändrad jordmån kan leda till förändrade jordbruksförutsättningar.
- Odling av oljepalmer ger arbetstillfällen och export ökar länders BNP.
- Palmolja transporteras till olika delar av världen vilket ger ökande koldioxidutsläpp.
- Vid skövling/avverkning av regnskog för anläggning av oljepalmsplantager förekommer bränder som medför utsläpp av luftföroreningar som sprids och kan skapa hälsoproblem.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Regnskogen är en skog som är mycket naturrik. Det finns vissa djur/växter som endast växer där. Om de dör får man inga nya.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar upp en relevant konsekvens av att regnskog ersätts med oljepalmsplantager (minskad biologisk mångfald). Elevens resonemang innehåller ett orsakssamband (Regnskog försvinner → vissa växter/djur "utrotas"). Eleven utgår från ett perspektiv (konsekvenser för natur).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Det finns många organismer och individer som bor i regnskogen. Genom att man hugger ner regnskogen kan arter försvinna. Det är inte bara olika arter som livnär sig på regnskogen utan också människor som bor lokalt och det gör att många kanske måste flytta på sig. Sen bidrar det till klimatförändringarna att hugga ner skogen eftersom den tar upp koldioxid som finns i atmosfären och koldioxid ökar på växthuseffekten.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar upp olika relevanta konsekvenser av att regnskog ersätts med oljepalmsplantager (arter försvinner, människor måste flytta samt klimatförändringar). Elevens resonemang om klimatförändringar innehåller ett orsakssamband som förtydligas (regnskog binder koldioxid → avverkning ökar koldioxidhalten → förstärkt växthuseffekt). Elevens resonemang utgår från olika perspektiv (konsekvenser för både natur och människor). Det finns även ett globalt perspektiv i och med att eleven tar upp kopplingen till växthuseffekten som är en global process.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

När regnskog försvinner för att bli oljepalmsplantager så påverkas mycket. För det första förstör man delar av ekosystem för att bilda dessa plantager, vilket leder till att djurarter hotas. De djur som bor där måste flytta till ett annat, kanske mindre optimalt område för att fortsätta leva medan växterna som inte kan förflytta sig förstörs. Lokalt sett så kan människor som bor där påverkas också. De som bodde i olika delar av regnskogen måste flytta medan andra får möjligheter till jobb på plantagerna. Dock är arbetsförhållandena på plantagerna inte de bästa. Utnyttjade av storföretagen får arbetarna inte alltid en bra lön för arbetet och de gifter och medel som sprayas på odlingarna kan vara farligt för arbetarnas hälsa och naturen. Globalt sett påverkar det också många. Med mycket export och import fraktas stora mängder palmolja runt om i världen där frakten inte är så miljövänlig. Att regnskogen försvinner påverkar även på global nivå där regnskogen står för en så stor del av världens syreproduktion.

Bedömningskommentar till exemplet

Eleven tar upp olika relevanta konsekvenser av att regnskog ersätts med oljepalmsplantager (artrikedomen påverkas, nya arbetstillfällen, ökade transporter m.m.) och elevens resonemang innehåller flera orsakssamband som förtydligas (plantager → ekosystem förstörs → djur tvingas flytta/växter förstörs) samt (plantager → arbete → ofta dåliga löner och arbetsvillkor t.ex. bekämpningsmedel → arbetarnas hälsa påverkas negativt). Elevens resonemang utgår tydligt från flera olika perspektiv (konsekvenser för både människor och natur, såväl som konsekvenser både lokalt och globalt).